

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 174 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialalla toimivien sidosyksiköiden siirtymäaikäsäännöksiä. Esitys mahdollistaa sen, että hankintayksiköt voivat jatkaa olemassa olevia sidosyksikkö- ja yhteistyöjärjestelyjään nykyisin voimassa olevien säännösten mukaisesti siihen saakka, kunnes kuntien ja sairaanhoitopiirien tehtävät siirtyvät hyvinvointialueille 1.1.2023 lukien.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	4
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	5
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	5
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	6
6 Lausuntopalaute	6
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	6
8 Lakia alemman asteinen sääntely	6
9 Voimaantulo	6
10 Toimeenpano ja seuranta	6
11 Suhde muihin esityksiin.....	7
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	7
Hallituksen käsityksen mukaan ehdotus on perustuslain mukainen, ja lakiehdotus voidaan säätää tavallisen lain säätämisjärjestyksessä	7
LAKIEHDOTUS	8
julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 174 §:n muuttamisesta	8
LIITE	10
RINNAKKAISTEKSTI.....	10
julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 174 §:n muuttamisesta	10

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) tuli voimaan 1.1.2017. Uudistuksella saatettiin voimaan 26.2.2014 annetut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (jäljempänä hankintadirektiivi) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU käyttöoikeussopimusten tekemisestä (jäljempänä käyttöoikeussopimusdirektiivi). Hankintalainsäädännön oikeussuojaa koskevat säännökset perustuvat valvontadirektiiviin 665/1989/ETY ja erityisalojen valvontadirektiiviin 92/13/ETY. Direktiivien pohjalta uudistettiin myös sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden erityisten palveluiden hankintamenettelyjä sekä säädettiin hankintayksiköiden sidosyksiköiden ulosmyyntiä koskevista rajoituksista. Hankintalain on niin ikään säännökset siirtymäajoista, joiden mukaisesti hankintayksiköiden tuli sopeuttaa toimintansa vastaamaan 2017 voimaantullen hankintalain vaatimuksia.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu keskeisiä toimijoita. Esityksestä on järjestetty **PP.KK.2021 – PP.KK.2021** välisenä aikana avoin lausuntokierros Lausuntopalvelu.fi –palvelun kautta. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/lainsaadantohankkeet> tunnuksella TEM071:00/2021.

2 Nykytila ja sen arviointi

Hankintalain 15 §:n mukaan hankintalakia ei sovelleta hankintaan, jonka hankintayksikkö tekee omalta sidosyksiköltään. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

Hankintalain 174 §:ssä on säädetty sidosyksiköiden ulosmyyntiä koskevasta siirtymäajasta, jonka kuluessa hankintayksiköiden tulee sopeuttaa toimintansa vastaamaan lain 15 §:ssä mainittuja ulosmyynnin vaatimuksia. Voimassa olevan siirtymäsäännöksen mukaisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialalla toimivien sidosyksiköiden ulosmyynnin suuruus on 10 prosenttia liiketoiminnastaan ja enintään 500 000 euroa 31.12.2021 saakka. Siirtymäajan päättymisen jälkeen 1.1.2022 lukien ulosmyynnin sallittu enimmäisprosenttiosuus on hankintalain 15 §:n 1 momentin mukaisesti viisi prosenttia. Siirtymäsäännöksen tavoitteena on ollut turvata, että liiketoiminnan harjoittaminen ei ole muodostunut kohtuuttomiksi hankintayksiköille ottaen huomioon niiden olemassa olevat sitovat sopimukset ja yhteistyöjärjestelyt hankintalain voimaantullessa 2017.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialalla toimivat hankintayksiköiden määräysvallassa olevat sidosyksiköt tuottavat hankintayksiköiden tarvitsemia tukipalveluja hankintayksiköilleen. Terveystuotannon tarvitsemia lääkinällisiä tukipalveluja kuten laboratorio- ja kuvantamispalveluja on keskitetty alueellisiin liikelaitoksiin. Hankintayksiköiden lisäksi nämä sidosyksiköt ovat tarjonneet palveluita myös muille toimijoille, kuten yksityisille palveluntuottajille. Ulosmyynnillä on mahdollistettu esimerkiksi terveyspalvelutarjonta myös sellaisilla haja-asutusalueilla, joissa yksityisen palvelutuotannon järjestämiselle ei ole ollut liiketaloudellisia edellytyksiä.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskevan hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) mukaisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvelvoitteet siirtyvät kunnilta ja sairaanhoitopiireiltä hyvinvointialueille vuoden 1.1.2023 lukien. Samassa yhteydessä siirtyy myös se kuntien ja sairaanhoitopiirien omaisuus, jota käytetään pääasiallisesti siirtyvien sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiseen. Lisäksi hyvinvointialueita koskevassa laissa on säännökset sidosyksiköiden toiminnan järjestämisestä sekä täsmentäviä määräyksiä ulosmyynnin mahdollisuuksista.

3 Tavoitteet

Esitetyn siirtymäajan pidennyksen aikana hankintayksiköt voivat jatkaa olemassa olevia sidosyksikkö- ja yhteistyöjärjestelyjään nykyisin voimassa olevien säännösten mukaisesti siihen saakka, kunnes kuntien ja sairaanhoitopiirien tehtävät siirtyvät hyvinvointialueille 1.1.2023 lukien. Ehdotetulla muutoksella pyritään varmistamaan, että sopeuttamistoimenpiteet hankintalain 15 §:n 1 momentin mukaisten sidosyksikön liiketoiminnan harjoittamiselle asetettujen vaatimusten täyttämiseksi ja hankintayksiköiden toiminnan organisoimisessa eivät muodostu kohtuuttomiksi hankintayksiköille sekä näiden sidosyksiköille ottaen huomioon sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksen yhteydessä tehtävät julkisyhteisöjen uudelleenorganisoimistoimenpiteet.

Lisäksi muutoksen tavoitteena on keventää hallinnollista taakkaa, joka aiheutuu sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavien sidosyksiköiden toiminnan järjestämisessä ennen kuin hyvinvointialueita koskeva rakenneuudistus tulee voimaan 2023 alussa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Muutoksella esitetään pidennettäväksi hankintalain 174 § sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialalla toimivien sidosyksiköiden sallitun ulosmyynnin prosenttiosuutta koskevaa siirtymäaikaa siten, että hankintalain 15 §:ssä mainittu tiukempi viiden prosentin ulosmyynti alkaisi vasta 1.1.2023. Hankintalakia vuonna 2016 säädettäessä arvioitiin, että tuolloin vireillä ollut sosiaali- ja terveyspalveluja koskeva rakenneuudistus olisi saatu voimaan ennen vuoden 2022 loppua. Muutoksella saatettaisiin siirtymäaikaa koskevat säännökset vastaamaan sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskeva rakenneuudistuksen voimaantuloa. Siirtymäkaudella sovellettava sallitun ulosmyynnin osuus olisi 5 momentin mukaan voimassa olevan hankintalainsäädännön ja sen soveltamiskäytännön mukainen 10 prosenttia.

Ehdotetulla muutoksella pyritään sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimivien sidosyksiköiden osalta varmistamaan, että ehdotetun lain 15 §:n 1 momentissa asetetut rajoitukset sidosyksiköiden ja hankintayksiköiden liiketoiminnan harjoittamisesta eivät muodostu kohtuuttomiksi hankintayksiköille ottaen huomioon niiden olemassa olevat sitovat sopimukset sekä vuoden 2023

alusta voimaan tulevan sosiaali- ja terveystalouden järjestämistä koskevan hyvinvointialueesta annetun lain mukaiset muutokset ja siirtymäsäännökset. Pidentämällä hankintalain mukaista siirtymäaikaa vielä yhdellä vuodella mahdollistetaan se, että hankintayksiköt voivat mukauttaa hallitusti olemassa olevia sosiaali- ja terveystalouden alalla toimivien sidosyksikköiden järjestely vastaamaan hyvinvointialueita koskevan rakenneuudistuksen vaatimuksia.

Ehdotuksella ei muuteta ulosmyynnin prosenttiosuutta. Jatkettavalla siirtymäkaudella sovellettava sallitun ulosmyynnin osuus säilyisi ennallaan 5 momentin mukaisena 10 prosenttina. Vastaavasti euromääräistä enimmäismäärää ei sovellettaisi siirtymäajan pidennyksen aikana.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1. Taloudelliset vaikutukset

Siirtymäajan pidentämisellä on todennäköisesti hallinnollisia kustannuksia alentavia vaikutuksia, kun hankintayksiköiden sekä niiden määräysvallassa olevien sidosyksikköiden ei tarvitse sopeuttaa liiketoimintaansa vuodeksi ennen sosiaali- ja terveystalouden rakenneuudistusta ja sen edellyttämiä sopeuttamistoimia.

4.2.2. Yritysvaikutukset

Siirtymäajan pidentämisellä vuodella voi olla välillisiä negatiivisia yritysvaikutuksia sellaisille yrityksille, jotka tarjoavat palvelujaan sidosyksikköiden kanssa toimiville markkinoille.

4.2.3. Vaikutukset kotitalouksiin

Siirtymäajan pidentämisellä ei ole vaikutuksia kotitalouksiin.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Hankintalain 15 § 3. momentin mukaan hankintayksikkö voi yleisen avoimuusilmoituksen julkaisemalla poiketa lain 15 § 1 momentissa mainitusta viiden prosentin ulosmyynnistä ja soveltaa 10 prosenttiosuutta. Edellytyksenä poikkeamiselle on, se että hankintayksikön määräysvallassa olevan yksikön liiketoimintaa vastaavaa markkinaehtoista toimintaa ei ole. Markkinaehtoista toimintaa ei katsota olevan, jos hankintayksikkö on julkaissut muille kuin määräysvaltaa käyttäville hankintayksiköille suunnitellusta myynnistä hankintalain 56 §:n 3 momentissa mainitun avoimuusilmoituksen, eikä hankintayksikkö saa ilmoituksessa määritellyssä määräajassa vastauksia yksikön liiketoimintaa vastaavasta markkinaehtoisesta toiminnasta. Kilpailu- ja kuluttajaviraston sidosyksikkösäätelyä koskevan selvityksen mukaan avoimuusilmoitusten käyttö on ollut vähäistä.¹ Tämä voi johtua siitä, että hankintayksikkö voi olla tietoinen sidosyk-

---

¹ Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitys 6/2021, Sidosyksikköiden ulosmyynti. Selvityksen ensimmäisen vaiheen yhteenveto. <https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2021/kkv-selvityksia-6-2021--sidosyksikköiden-ulosmyynti-selvityksen-ensimmäinen-vaihe.pdf>

sikön liiketoimintaa vastaavasta markkinaehtoisesta toiminnasta, jolloin ulosmyyntirajan korottamiselle ei ole hankintalain mukaista perustetta. Ilman avoimuusilmoituksen tekemistä hankintayksikkö ei voi varmistua alueen markkinaehtoisesta tarjonnan puuttumisesta.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Suomessa ulosmyyntirajat ovat Euroopan unionin alhaisimpien joukossa. Euroopan unionin tiedusteluun vastanneista jäsenvaltioista muut kuin Suomi ja Puola ovat ottaneet kansalliseen lainsäädäntöönsä direktiivin mahdollistavan 20 %:n ulosmyynnin enimmäisrajan.²

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

174 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 3 momenttia esitetään muutettavaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialalla toimivien hankintalain 15 §:n mukaisten sidosyksiöiden ulosmyynnin prosenttiosuutta koskevan siirtymäajan osalta. Ehdotuksessa esitetään siirtymäaikaa pidennettäväksi vuodella siten, että hankintalain 15 §:n 1 momentissa säädettyä prosenttiosuutta ja euronääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovellettaisiin sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiöihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2023 lukien.

Pykälän 5 momenttia esitetään muutettavaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimivien sidosyksiöiden ja hankintayksiöiden siirtymäajan osalta siten, että sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiöihin ja hankintayksiöihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus olisi 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2022 saakka. Momentissa tarkoitettuna siirtymäkauden aikana 15 §:n 1 momentissa tarkoitettuna sidosyksiön liiketoiminnan rajoituksena olisi ainoastaan momentissa säädetty enintään 10 prosentin rajoitus. Ehdotettu muutos vastaisi 1 momentissa mainittua.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2022.

10 Toimeenpano ja seuranta

ei

---

² Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitys 6/2021, Sidosyksiöiden ulosmyynti. Selvityksen ensimmäisen vaiheen yhteenveto. <https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2021/kkv-selvityksia-6-2021--sidosyksioiden-ulosmyynti-selvityksen-ensimmainen-vaihe.pdf>

11 Suhde muihin esityksiin

Esitys ei ole riippuvainen muista esityksistä

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotus on perustuslain mukainen, ja lakiehdotus voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 174 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 174 §:n 3 ja 5 momentti seuraavasti:

174 § Siirtymäsäännökset

Tämän lain 15 §:n 1 momentissa säädettyä prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan muihin kuin sosiaali- ja terveystalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2019. Mainittua prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan sosiaali- ja terveystalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2023.

Muiden kuin tai sosiaali- ja terveystalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2018 saakka. Sosiaali- ja terveystalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2022 saakka. Sosiaali- ja terveystalvelujen alalla toimiviin hankintayksiköihin sovellettava 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2021 saakka. Jätehuollon alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 15 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2017 saakka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 174 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 174 §:n 3 momentti seuraavasti

Voimassa oleva laki

Ehdotus

174 §
Siirtymäsäännökset

174 §
Siirtymäsäännökset

Tämän lain 15 §:n 1 momentissa säädettyä prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan muihin kuin sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2019. Mainittua prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022.

Tämän lain 15 §:n 1 momentissa säädettyä prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan muihin kuin sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2019. Mainittua prosenttiosuutta ja euromääräistä rajoitusta sekä 15 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin vasta 1 päivästä tammikuuta 2023.

Muiden kuin tai sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2018 saakka. Sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2021 saakka. Jätehuollon alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 15 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2017 saakka

---

Muiden kuin tai sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2018 saakka. *Sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin sidosyksiköihin sovellettava 15 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2022 saakka.* Sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimiviin ~~sidosyksiköihin~~ ja hankintayksiköihin sovellettava ~~15 §:n 1 momentissa ja~~ 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 10 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2021 saakka. Jätehuollon alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellet-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tava 15 §:n 1 momentissa ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu prosenttiosuus on 15 prosenttia 31 päivään joulukuuta 2017 saakka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..